Kazimierz Miaskowski

Z teki bibliograficznej : XI

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 11/1/4, 591-593

1912

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Na k. C_{1v} Skarga, sławiąc bezinteresowność Jezuitów, powiada: „Ieden y płaszcz w Polszcze dany z Rzymu do Polski odesłał“, mając na myśli Ludwika Maselliego. Brożek objaśnia w tem miejscu: „Wiącÿ pewnie fura kostowała: mogł sie tym nie popisować, albo też grubego y cieszkiego sukna beł, przeto go odesłał, iż sie mu w Rzymie na słońcu gorącym przydać nie mogł, lepiey było pieniądze odesłać, które z Polski wywiozł.“

Na k. C_{2v} gdy mowa o fundacyach dla Jezuitów, których szlachta nie chciała przyczyniać, zauważa Brożek: „Iesli darmo uczą, iesli na ubostwo przysięgaią, cosz im po fundacyach?“ Na tejże karcie Skarga odzywa się do tych, którzy fundacye jezuickie pragnęli obrócić na akademię: „Niech ieszcze poczekaią“, Brożek zaś dodaje: *Non negat aliquando futurum.*

Z przytoczonych dopisków okazuje się, że Brożek zaczepiał te miejsca broszury, w których Skarga usiłował chwalić bezinteresowność swego zakonu, — wierny przekonaniu, wyrażonemu w *Gratisie*, że Jezuici wznosząc oczy ku niebu, równocześnie rękami chwytają wioski na ziemi. Za to też w drugiem wydaniu Słownika Knapskiego (1643) opuszczono zaszczytne ustępy o Brożku jako astronomie, które zawierało pierwsze wydanie z r. 1621.

Kraków. *Stanisław Kot.*

Z teki bibliograficznej.*)

XI.

Institutiones vite: fusiorisque | eloquii: omnibus morum: latineque lingue | candidis dilectoribus utilissimę. Ex Roberto de Euromodio | , cęterisque claris scriptoribus, Rudolpho Agricola | Iuniore poeta a Cęsare Maxi. coronato | auctore, mira diligentia congestę.

Niżej Ludovici Bovilli Schaffusani Helvetii pro pręceptoris sui libello endecasyllabon commendaticium (21 wierszy).

Na stronie odwrotnej Andreę Egck ex Sancto Gallo Helvetii Octostichon, dalej Bernardus Dantiscus Flachspinder in libellum pręceptoris (4 w.), wreszcie Venerabili domino Gregorio de Peel Canonico Strigoniensi ad sanctum Thomam Martinus Haczius se commendat (14 w.)

Na k. Aij dedykacya pierwsza: Generoso Domino Severino Boner consuli Cracoviensi fautori colendissimo Rudolphus Agricola poeta et Orator a Cęsare laureatus se commendat.

---

*) Por. Pam. Lit. V. 434—7. VI. 202—207, 370—374. VII. 134—135, 316—320. IX. 72—73.

Wskazuje na konieczność dobrego i dostatecznego wychowania młodzieży i na obowiązek rządzących, by wybierali do urzędu nauczania ludzi zdolnych. Skarży się na obecną młodzież, która nienawidzi pilnego profesora. Poświęca dziełko jemu non magis adeo, ut me gratum benevolentiae tuae approbent aut reponant gratiam, quam ut auspicato et in observantiae erga te meae testimonium procedant ac ut in iis ductu meo tui memoria frequentetur... Huius apud me rei impulsores virtutis litterarumque amatores maximi erant, quos inter ob peculiarem industriam et ingenuos mores Nicolaus Salomon Cracoviensis, magni ingenii optimaeque spei adolescens non postremo mihi loco adnumerandus est... dalej Jodocus Ludovicus Decius, qui tui penes me nominis pręco et candidissimus et fidus erat, meque ut tuę dominationi adscribantur non segniter cohortatus fuit, nec id immerito, qui pro litterarum amore tam amanter paucis retro diebus me tractaris eaque me benevolentia prosecutus sis, nuper me gratificari difficile sit. Accipe igitur libellum, qua me humanitate excepisti, quem si gratum fuisse intellexero, ad alia, que in chartacea suppellectili delitescunt, depromenda melius ardentiusque me animabis. Datowane: Cracovię sexto kalendas septembris. Anno salutis humanae 1519.

Następuje bezpośrednio potem na K. A_3vo list: Agricola Nicolao Salomoni S. Przewiduje niechęć do tej publikacyi tych, którzy tylko wierzą w Cycerona, Pliniusza, Symacha. Ogłaszając ją, chciał spełnić życzenie Salomona i obietnicę swą... Tu enim pro amore litterarum, quod fortunatis raro bonum contingit, gnaviter operam claris scriptoribus locas meque, qui tuus mos est, ut studiosis, quantum in me sit, prosim, sedulo vellicas. Sunt et alia apud me, quae pridem in usum literatorum exiissent, nisi plerosque ante editionem lucubrationum suarum, quod Celtis meus dixerat, non obscuri nominis famęque fuisse novissem, cumque proprio aut amicorum consilio ipsas communes fecissent, contemptui se et ludibrio exposuisse. Dii immortales faxint, ut ocio tandem litterario Antistitum meorum favore, quo meo me marte aliquando vixisse testari possim, frui detur. (Taż data w końcu).

Od K. A 4 rozprawa sama o treści ogólno-moralizującej, podzielona na liczne rozdziały. Np. Defecato corde et pura mente deum rerum omnium auctorem esse amandum; Virtuti deditis sapiens nunquam obloquitur. Tempori personis rebusque homo se accomodet; Sponde et praesta; Linguam esse compescendam; Vita hominis plena miseriarum est itp. do F_6 ro. Na karcie F_6 verso: Rudolphus Agricola poeta laureatus absoluti ingenii et singularis prudentię Andreę Salomoni Cracoviensi felicitatem. Zwraca się w zjadliwym tonie przeciw tym, którzy dziełku jego odmówią wszelkiej wartości dla tego, że nie jest oryginalne, lecz czerpane z innych autorów (Ut nugivendis et insolentibus capri-

mulgis ignarissimisque Momis, qui nulla unquam virtute celebres fuerunt quibusque nullum eruditorum hominum caruisse in confesso est, prępropere, ne prorsus intabescant, virulentum detractionis fel dissecem), broniąc się tem, że i najsłynniejsi autorowie tak postępowali. Zwraca się w końcu do Andrzeja: ...Ad te redeo, optime mi Andrea, quem in hoc institutionum opere, quod hincinde congessi ex illustribus scriptoribus, quos mihi ob innatam eius in literatos humanitatem plurimos excellentissimus vir Joannes Konarski, omnium studiosorum mecenas alter et nescio quo dei beneficio mei amantissimus, pręter immeritam ad Reverendissimum Joannem Konarski Episcopum Cracoviensem mei commendationem liberaliter adcommodat, silentio pręterire indecens fore arbitratus sum, cui ob literarum et philosophie olim studium ac longissimam periculosamque exterarum provinciarum peregrinationem pulcherrima multarum variarumque rerum cognitio accessit, quum optimam Italię, Gallię, Flandrię, Germanię et civitatum Europę primariarum partem peragraris, quocirca multorum hominum mores, vitas, actus, gentium consuetudines vidisse te iure gloriaris...

Niżej wspomina jeszcze, że razem z nim przed 10 laty w Krakowie oddawali się studyom (Siquando post bonarum litterarum et sapientissime Pallados hoc est Philosophiae studium, cui mecum annis retro decem Cracovie impendio operam navabas...) Dat. Craccovię IIII Idus Octobris Anno domini 1519.

Następuje drukiem gotyckim: Rudolphus Agricola Junior probata et magne spei plena (sic) indole Ludovico Bovillo, Andree Egckio, Joanni Zinckio, Bernardo Flachsbinder Dantisco, Hieronymo Grubel, Bartholomeo Agricole S.

Ecce quod olim Nicolao meo Salomoni mire erudito adolescenti carmen nominatim adscripseram magno in me amore vestro et singulari in litteras diligentia ductus: sub nominum vestrorum auspicio cum institutionibus publicandum duxi. Boni itaque consulite et studio litterarum ut cepistis, sedulo invigilate, ut quod Portius Cato scripsit »Litterarum radices amaras esse, fructus vero iucundiores« tandem verum esse intelligatis et me amate. Craccovie ex edibus nostris 4 idus Octobris 1519.

Następuje na ostatniej karcie wiersz: Nicolao Salomoni Agricola Bene Agere. (30 w.), pod tem: Cracco in edibus famati viri dni Jo: Haller.

Druk in 4-to obejmuje 32 karty, ark. A i F liczy po 8 k., reszta po 4.

Estreicher (Bibliografia Polska XVI, 109) podaje tytuł dziełka oraz, że znajdowało się kiedyś w bibliotece Świdzińskiego. Egzemplarz (unikat stanowczo) znajduje się w bibliotece uniwersytetu wrocławskiego (Sygn. Lat. rec. Qu. II. in 16°), w nowszych czasach skromnie w tekturę oprawny. Wspomina o nim Bauch, Rudolphus Agricola Junior. (Wissensch. Beilage zum Jahresbericht der Evangel. höheren Bürgerschule in Breslau Ostern 1892) str. 33.

Ostrowo. *X. Kazimierz Miaskowski.*